

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 25 czerwca 2014 r.

Pozwem z dnia 23 grudnia 2013 r. (data nadania pisma) R. B. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego W. – S. kwoty 50 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną mu przez pozwanego poprzez osadzenie go w przeludnionych celach. W uzasadnieniu powód wskazał, że przebywał w Areszcie Śledczym W. – S. w okresie: od 15 lutego 2006 r. do 9 maja 2006 r., od 13 lutego 2008 r. do 4 marca 2008 r. oraz od 19 stycznia 2009 r. do 21 lipca 2009 roku, przy czym cele były przeludnione, gorące, źle wentylowane i ciemne, zaś osadzeni nie mieli dostępu do ciepłej wody, a z łaźni mogli korzystać tylko raz w tygodniu. Powód podniósł nadto, że warunki, w jakich przebywał on w pozwanej jednostce penitencjarnej, stanowiły dla niego torturę i stanowiły przejaw niehumanitarnego traktowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego W. – S. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż roszczenie powoda jest przedawnione na art. 442¹ kc, skoro powód dochodzi zadośćuczynienia za krzywdy doznane w latach 2006, 2008 oraz 2009, zaś pozew został wniesiony w 2013 r.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, powód podniósł, że zgodnie z treścią art. 442¹ kc termin przedawnienia płynie od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednocześnie podał, że o szkodzie i o odpowiedzialności Skarbu Państwa dowiedział się w 2013 r., gdyż w latach objętych pozwem nigdy nie był informowany przez funkcjonariuszy służby więziennej, że metraż cel nie spełnia norm przepisanych, a tym samym nie był informowany, że są naruszane jego dobra osobiste. Nie poinformowano go także o możliwości dochodzenia swoich praw przed sądem. Wiedzę o powyższych faktach powód uzyskał dopiero w 2013 r. od innego osadzonego (protokół rozprawy z dnia 4.06.2014 r.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. B. przebywał w Areszcie Śledczym W. - S. w W. w okresach: od 15 lutego 2006 r. do 9 maja 2006 r., od 13 lutego 2008 r. do 4 marca 2008 r. oraz od 19 stycznia 2009 r. do 21 lipca 2009 roku, przy czym osadzony był w przeludnionych celach (okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgodnych twierdzeń stron.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o przesłuchanie świadków K. L., T. G., albowiem okoliczności na które mieliby zeznawać ci świadkowie (warunki osadzenia w latach wskazanych w pozwie) nie były kwestionowane przez pozwanego, przez co nie wymagały dowodzenia (art. 229 i 230 kpc).

Sąd oddalił nadto wniosek powoda o przesłuchanie świadka M. S., gdyż fakt że osoba ta uświadomiła powodowi, że pozwany naruszył jego prawa, wobec czego może dochodzić roszczeń przed sądem nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Z tych samych przyczyn Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o dołączenie dokumentacji dotyczącej jego próby samobójczej, bowiem dowody te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która

dopuszcza się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Wskazać w tym miejscu należy, iż przesłankami udzielenia ochrony dóbr osobistych przewidzianej w art. 24 k.c. są:

- 1) istnienie dobra osobistego,
- 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra,
- 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Wszystkie powyższe przesłanki muszą zaistnieć łącznie.

Podzielić należy ugruntowany pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że w postępowaniu o naruszenie dóbr osobistych niezbędne jest określenie w pozwie dobra, którego ochrony powód żąda na podstawie art. 23 i 24 k.c. (por. uzasadnienie orz. SN z dnia 6 sierpnia 1987 r., II CR 199/87). Dobra osobiste wymienia przykładowo przepis art. 23 k.c., stanowiąc iż należą do nich w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Nie jest to zamknięta lista dóbr osobistych, zaś orzecznictwo sądów ustaliło istnienie również innych dóbr osobistych. Nie jest więc wystarczające powołanie się na bliżej niesprecyzowane naruszenie „dóbr osobistych”, rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne, bez bliższego określenia na czym one polegały. Powód musi wykazać nadto, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego. Natomiast na pozwanym spoczywać będzie ciężar udowodnienia, że naruszenie nie było bezprawne.

Zgodnie z treścią art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 k.c. stosuje się.

Podstawową przesłanką domagania się zadośćuczynienia jest doznanie szkody niemajątkowej (krzywdy) wynikającej z określonych faktów, z którymi norma prawna wiąże obowiązek jej naprawienia. Krzywda ta - utożsamiana z negatywnymi przeżyciami w sferze psychicznej jednostki - musi być konsekwencją naruszenia dóbr osobistych, a nie majątkowych. Przy czym, szkoda musi być normalnym następstwem określonego działania, czy też zaniechania. Związek przyczynowy nie tylko jest przesłanką odpowiedzialności za krzywdę ale również rozstrzyga o granicach tejże odpowiedzialności (por. Z. Radwański, Zobowiązania, s. 80).

W ocenie Sądu roszczenie powoda o zadośćuczynienie nie mogło zostać uwzględnione z uwagi na okoliczność, iż jego roszczenie jest przedawnione, zaś pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia. Powód złożył pozew w niniejszej sprawie dnia

23 grudnia 2013 r., zaś roszczenia wskazane w pozwie dotyczą okresu przebywania powoda w Areszcie Śledczym W. – S. w okresie od dnia 15 lutego 2006 r. do dnia 9 maja 2006 r., od dnia 13 lutego 2008 r. do dnia 4 marca 2008 r. oraz od dnia 19 stycznia 2009 r. do dnia 21 lipca 2009 r.

Należy zauważyć, iż z uwagi na okoliczność, że powód wywodził swoje roszczenia ze zdarzeń, które miały miejsce w latach 2006 – 2009, ocena czy roszczenia te uległy przedawnieniu winna być dokonana zarówno na podstawie art. 442 k.c. (obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 r.), jak i art. 442¹ k.c. (obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r.).

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 538) do roszczeń, o których mowa w art. 1 (o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym), powstałych

przed dniem wejścia w życie powołanej ustawy (10 sierpnia 2007 r.), a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się przepisy art. 442¹ k.c.

Stosowanie zatem do cytowanej wyżej ustawy nowelizującej należy stosować przepisy dotychczasowe, a nie art. 442¹ k.c., tylko wówczas jeżeli roszczenie jest przedawnione w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 80, poz. 538).

W tym stanie rzeczy należy ocenić, biorąc pod uwagę przepisy k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 roku, czy roszczenia powoda powstałe przed dniem 10 sierpnia 2007 roku uległo do tego dnia już przedawnieniu, czy też termin, tak liczonego przedawnienia jeszcze nie upłynął (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2013 r. V CSK 239/12).

W myśl art. 442¹ § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę

Art. 442¹ § 1 k.c. (podobnie art. 442 § 1 k.c.) początek biegu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody łączy z faktem dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie, jak i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, które to elementy muszą być spełnione łącznie. O „dowiedzeniu się o szkodzie” można mówić wtedy, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody, czyli ma świadomość doznanej szkody. W przypadku gdy zdarzeniem szkodzącym (krzywdzącym) jest osadzenie w przeludnionej celi, bez zapewnienia jej należytych warunków bytowych czy sanitarnych, ujemne następstwa tego zdarzenia (naruszenia dóbr osobistych) takie jak poczucie poniżenia, upokorzenia, cierpienia, utraty godności są odczuwalne w dacie zaistnienia tych zdarzeń, a nie kilka lat później (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17.01.2014 r., VI ACa 826/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7.08.2012 r., I ACa 260/12).

Powód dochodził w niniejszej sprawie naprawienia szkody niemajątkowej (tzw. krzywdy), którą łączył z przebywaniem w jednostce penitencjarnej, w której - w jego ocenie - nie przestrzegano obowiązujących przepisów dotyczących powierzchni celi mieszkalnej przypadającej na skazanego.

Wobec tego, że powód, jako zdarzenie krzywdzące wskazuje osadzenie w celach przeludnionych, gorących, źle wentylowanych i ciemnych, bez dostępu do ciepłej wody i bez dostępu do łaźni częściej niż raz w tygodniu, w ocenie Sądu należało uznać, że o poniesionej przez siebie krzywdzie powód musiał dowiedzieć się z chwilą wystąpienia zarzucanych zdarzeń naruszających dobra osobiste, tj. z każdym dniem przebywania w areszcie śledczym. Ujemne odczucia towarzyszące osadzeniu musiały być bowiem odczuwalne w dacie zaistnienia opisanych zdarzeń. Sąd nie miał wątpliwości, że w tej samej dacie powód uzyskał również wiedzę o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, więziennictwo stanowi bowiem wyłączną domenę Państwa i oczywiste musiało być, że ewentualne roszczenia odszkodowawcze kierować należy w stosunku do Skarbu Państwa.

Na podstawie powyższych przepisów wskazać należy, iż roszczenie powoda dotyczące okresów przebywania w areszcie śledczym w okresie od dnia 15 lutego 2006 r. do dnia 9 maja 2006 r. nie było przedawnione w chwili wejścia w życie obecnie obowiązującego art. 442¹ k.c., zatem tylko ten przepis znajdzie zastosowanie do całości roszczenia powoda zawartego w pozwie.

Sąd doszedł do przekonania, iż roszczenia powoda za okresy przebywania w areszcie śledczym, wskazane w pozwie, przedawniło się z upływem 3 lat. Wskazać zatem należy, iż roszczenie powoda za okres przebywania w areszcie śledczym okresie od dnia 15 lutego 2006 r. do dnia 9 maja 2006 r. roku przedawniło się z dniem 9 maja 2009 roku, roszczenie powoda za okres przebywania w areszcie śledczym od dnia 13 lutego 2008 r. do dnia 4 marca 2008 r.

przedawniło się z dniem 4 marca 2011 roku, zaś roszczenie powoda za okres od dnia 19 stycznia 2009 r. do dnia 21 lipca 2009 r. przedawniło się z dniem 21 lipca 2012 r.

Zgodnie z art. 117 § 2 k.c., po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

Sąd uwzględnił podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda i z tego względu powództwo podlegało oddaleniu.

Sąd postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu stosownie do treści art. 102 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć powodowi za pośrednictwem Aresztu Śledczego wraz z pouczeniem o apelacji